

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

ANDIJON DAVLAT CHET TILLARI INSTITUTI

**«ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK YO'NALISHLARI VA CHET
TILLARINI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR»**

MAVZUSIDAGI XALQARO II MIY-AMALIY ANJUMAN

**«СОВРЕМЕННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ЯЗЫКОЗНАНИЯ И
ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ В ОБУЧЕНИИ
ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ»**

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

**“MODERN TRENDS IN LINGUISTICS AND INNOVATIVE
APPROACHES TO TEACHING FOREIGN LANGUAGES”**

PROCEEDINGS INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

ANDIJON-2024. 10-IYUN

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ANDIJON DAVLAT CHET TILLARI INSTITUTI

«ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK YO'NALISHLARI VA CHET
TILLARINI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR»

MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN

«СОВРЕМЕННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ЯЗЫКОЗНАНИЯ И
ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ В ОБУЧЕНИИ
ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ»

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

“MODERN TRENDS IN LINGUISTICS AND INNOVATIVE
APPROACHES TO TEACHING FOREIGN LANGUAGES”
PROCEEDINGS INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE

2024-YIL 10-IYUN

ANDIJON – 2024

Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirining 2024-yil 18-yanvardagi “2024-yilga mo‘ljallangan xalqaro va respublika miqyosida o‘tkaziladigan ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar ro‘yxatini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 16-sonli buyrug‘i, shuningdek, mamlakat ilm-fani nufuzini yanada oshirish va xalqaro ilmiy-texnik hamkorlik ko‘lamini kengaytirishga qaratilgan xalqaro va respublika miqyosidagi ilmiy anjumanlar, simpozium, kongress, seminarlar va boshqa ilmiy hamda ilmiy-texnik tadbirlarni yuqori ilmiy va tashkiliy amaliy darajada samarali o‘tkazilishini ta‘minlash maqsadida Andijon davlat chet tillari institutida “Ingliz tili nazariy aspektlari”, “Ingliz tili va adabiyoti” hamda “Ingliz tili amaliyoti” kafedralari tomonidan “Zamonaviy tilshunoslik yo‘nalishlari va chet tillarini o‘qitishda innovatsion yondashuvlar” mavzusida xalqaro ilmiy-amaliy anjuman o‘tkazildi.

Mas‘ul muharrir(lar):

f.f.n., prof. S.O.Solijonov

Tahrir hay‘ati:

f.f.d.prof. D.A.Rustamov
f.f.d.prof. M.I.Umarxo‘djayev
PhD. dots. M.A.Qurbonov
f.f.d.prof. G‘.M.Xoshimov
f.f.d.prof. V.A.Vositov
PhD. dots. M.G‘.Xoshimov
p.f.n. prof. Sh.S.Alimov
PhD. G.M.Ibragimova
PhD. Q.Umrzakov
kafedra o‘qituvchisi N.Xamidov
kafedra o‘qituvchisi Z.No‘monova

Tahrir nashriyoti bo‘limi muharriri:

A.A.Xomidov

Ilmiy-amaliy konferensiya materiallariga oid mazkur to‘plam, tilshunoslikning zamonaviy yo‘nalishlari va chet tillarini o‘qitishdagi innovatsion yondashuvlar hamda ulardagi dolzarb masalalarga bag‘ishlanligi bilan ahamiyatlidir.

Mazkur to‘plamdan respublika va xorijiy oliy ta‘lim muassasalarida hamda ilmiy-tadqiqot markazlarida faoliyat olib borayotgan olimlar, professor-o‘qituvchilar, doktorantlar, magistrilar va iqtidorli talabalarning ilmiy maqolalari joy olgan.

To‘plamga kiritilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlar sanasining to‘g‘riligiga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

Andijon davlat chet tillari instituti, 2024-yil

2. Baynes, H. G., Mythology of the Saul, London, Ryder and Company, 1969
3. C. G. Jung, “Civilization in transition”, translated by R. F. C. Hull, 1970,
4. Carl Jung, “The Archetypes and the Collective Unconscious”, Princeton: Bollingen Foundation, 1959
5. Caroline Myss, “Archetypes : who are you?”, 2013,
6. Edward F. Edinger “Ego and archetype”, London. 1992
7. Karen Basquez, ” Taking the archetypes to school,” The Assisi Institute Journal: Vol.1, 2014
8. Laughlin, C.D. & Tiberia, V.A. "Archetypes: Toward a Jungian anthropology of consciousness", Anthropology of Consciousness, 2012
9. Mayes, C. “Reflecting on the archetypes of teaching”, Teaching Education, 1999
10. Northrop Frye, “Anatomy or Criticism”, Princeton, New Jersey, 1973
11. Umarov, Umidjon. "CHARACTERISTIC FEATURES OF HERO ARCHETYPE IN THE EXAMPLE OF HARRY POTTER." ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz) 42.42 (2023).
12. Umarov, Umidjon. "THE SIGNIFICANT ROLE OF ARCHETYPES IN CHILDREN’S EDUCATION." ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz) 42.42 (2023).

BOLAGA NOM BERISH VA UNING ETNOLINGVISTIK XUSUSIYATLARI

**Abdullaev Ziyodbek,
Farg‘ona davlat universiteti doktoranti**

Annotatsiya: Mazkur maqolada bolaga ism berish va uning ijtimoiy ahamiyati hamda uning etnolingvistik xususiyatlari turli xalqlar antroponimik tizimlari misolida qiyosiy aspektida tahlil etiladi.

Kalit so‘zlar: nom, nom berish, nom beruvchi, identifikatsiya, qayta nomlash

Nomshunoslik bo‘yicha olib borilgan ilmiy-tadqiqot ishlarida nom berish jarayoni, unda inobatga olinishi kerak bo‘lgan jihatlar nom va nom egasi o‘rtasidagi o‘zaro munosabat kabi jihatlar tahlilga tortilgan. Lekin nom berishning bir necha madaniyatlarda qiyosiy tahliliga bag‘ishlangan ishlar soni juda kam.

Nom berish ko‘plab jamiyatlarda muhim ijtimoiy jarayon sifatida qaraladi va u turli marosimlar asosida amalga oshiriladi. Bolaga nom berilishi orqali u nafaqat jamiyatning boshqa a‘zolaridan farqlanadi, balki u shu jamiyatning vakili sifatida qabul qilinadi. Amerikalik olim Alford dunyoning oltmishdan ortiq jamiyatlarida bolaga nom berishni sotsiolingvistik tahlil etgan holda nom tanlash jamiyatni bolani boshqalardan farqlashdan tashqari yana boshqa vazifalar bajarishi mumkinligini aniqlagan. Jamiyatda ismga ega bo‘lish bola uchun u o‘zi tug‘ilgan jamiyat a‘zosiga aylanish va o‘zidan oldin yashaganlar himoyasida bo‘lishni angladi [3, 30].

Nom berishning ikki asosiy turi farqlanadi: Nom ma’nosi asosida nom berish va oldin yashagan insonlar ismlarini namuna sifatida nom berish. Ism

ma'nosi asosida bolani nomlaydigan antroponimik tizimlarda tanlangan ism leksik ma'nosi asosida bola nomlanadi. Bunday tizimlarda bola ismi nom beruvchining orzu-istaklari, bolaning kelajagi bilan bog'liq qarashlarini ifodalashi mumkin. Qayta nomlashga asoslangan antroponimik tizimlarda esa nomning dastlabki ma'nosi chekingan bo'ladi. Bunda avvaldan mazkur ism egasiga xavas qilgan holda yoki uni ideal shaxs sifatida tasavvur qilgan holda ergashish sababidan uning ismi tanlanadi. Biror shaxsning ismi asosida qayta nomlash turli sabab/motivlar asosida amalga oshishi mumkin. Masalan, nasroniylik dini tarqalgan nemiszabon yerlarida mazkur din ulamolari ismlari, islom dini asosiy o'rin tutuvchi mamlakatlarda esa ushbu din peshvolari, xalifalar ismi orqali bolani qayta nomlash odat tusini olgan. Xitoy, yapon, turk kabi katta jamiyatlarda va shuningdek, o'zbek antroponimik tizimida ham bolaga nom berish, odatda, uning ma'nosi asosida amalga oshiriladi. Biror shaxs nomini bolaga qayta berishda esa ismning apellyativ ma'nosi muhim hisoblanmaydi.

Bolani nomlashning yana bir muhim farqli jihatlaridan biri bu bola tug'ilishi va uni nomlash orasidagi vaqt. Bolani nomlash vaqti jamiyatdan jamiyatga farqlanadi. Amerikalik olim Alford tahlilga tortgan jamiyatlarning 60 foizida bolani nomlash 9 kungacha davom etishi mumkinligi aniqlangan. Shuningdek, ba'zi jamiyatlarda nomlash bolalar o'limi sababli bir yilgacha cho'zilishi mumkin. Bolani nomlash jarayonining bu kabi uzoq vaqtga cho'zilishiga diniy-animistik jihatlar sabab bo'lishi mumkin. Alford yozishicha, koreys bolalarini nomlash bola tug'ilganidan 100 kungacha davom etishi mumkin bo'lgan va bu orqali bolani yovuz ruhlardan himoya qilinishiga ishonilgan [3, 34].

Yuqoridagi ikki asosiy bolaga nom berish turlari – ism ma'nosi va biror avval yashagan inson nomiga bolani qayta nomlash hozirgi kunda o'zbek tili antroponimik tizimida amalda faol qo'llanilmoqda. Nemis tilida esa nomlashda nomning semantik jihati muhim emas va nom beruvchilar uchun ismning jarangdorlik, talaffuzi osonligi kabi jihatlar muhim hisoblanadi.

Bolaga nom berishda nom beruvchilar ham ahamiyatli hisoblanadi va bu jamiyatdan jamiyatga qarab farqli jihatlariga ega. Mazkur aspektni tadqiq etgan Bean ko'plab jamiyatlarda bolaga nom asosan ota-ona yoki bobo-buvi tomonidan berilishini ilmiy asoslagan. Lekin nom bolaga boshqa shaxslar tomonidan ham tanlanishi mumkin. Xususan, Afrika qit'asida yashovchi Ga yoki Ga-Adamme qabilasida bolaga ism qarindoshlar orasidan eng yoshi ulug'i tomonidan beriladi [4].

Germaniyada bolaga berilayotgan ism huquq normalariga mosligi u yerdagi *Standesämter* 'Fuqarolar holatlari dalolatnomalarini yozish bo'limlari' ma'sul hisoblanadi. Berilayotgan ismlar ism sifatida ma'lum bo'lishi kerak. 2008-yilgacha qo'yilayotgan ismlar har ikki jinsdan birini ifodalovchi belgiga ega bo'lishi belgilanagan edi. Lekin mazkur yildan bu talab bekor etildi va ismlar u yoki bu jinsni ifodalovchi elementga ega bo'lmasa ham bolani nomlash amaliyoti joriy etildi.

O'zbekistonda nom berish bilan bog'liq holat boshqacharoq. Oila kodeksining 69-moddasiga binoan bola tug'ilganda ism va familiyaga ega bo'lish huquqiga ega. Bolaga ism ota-onasi yoki unga vasiy shaxslar tomonidan kelishgan

holda beriladi. Kodeksda beriladigan ismga alohida talablar keltirilmagan. Shu asosda apellyativ asosga ega so'zlar ham ism sifatida qo'yilishi va bu orqali o'zbek tili antroponimlari xilma-xilligi oshishiga imkoniyati yaratiladi.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, bolaga nom berish inson hayotining muhim ijtimoiy jarayoni hisoblanadi va har bir jamiyat o'ziga xos etnolingvistik xususiyatlarga ega bo'lib, undagi nomlash tizimi boshqa tizimlaridan ajralib turadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullaev, Z. *Usbekische Personennamen-Etymologie, Grammatik, Pragmatik*. Diss. 2021.
2. Abdullaev Z. M. PERSONENNAMEN IM DEUTSCHEN UND USBEKISCHEN: SEMANTISCHE HERKUNFTSBEREICHE //Academic research in educational sciences. – 2024. – T. 5. – №. CSPU Conference 1. – C. 163-169.
3. Alford R. Naming and identity: A cross-cultural study of personal naming practices. – 1987. p.30f.
4. Bean, S. Ethnology and the study of proper names, in: *Anthropological linguistics* 22, 7. - 1980, p. 305-316.
- 5.

SOME FEATURES OF VERBAL AND NON-VERBAL TYPES OF COMMUNICATION

Nigora Khaydarova ASIFL, Uzbekistan

Abstract: The article discusses the features of verbal and non-verbal communication among individuals. It provides various suggestions on utilizing both forms of communication to engage students in learning activities and enhance their participation.

Keywords: communicative field, non-verbal communication, paralinguistic and extra linguistic criteria, kinesics, types of body movements

Annotatsiya: Maqolada odamlar o'rtasidagi og'zaki va og'zaki bo'lmagan muloqot va ularning xususiyatlari haqida so'z boradi. O'quvchilarni o'quv jarayoniga jalb qilish, faolligini oshirish maqsadida og'zaki va og'zaki bo'lmagan muloqot turlaridan foydalanish maqsadida bir qator tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: kommunikativ maydon, noverbal muloqot, paralingvistik va ekstralingvistik mezonlar, kinesika, tana harakatlarining turlari.

The modern communication space is a rather complex system, including various types of communication: interethnic, business, social, interpersonal, intercultural and others. Among the listed types of communication, a separate aspect is occupied by nonverbal communication and the process of formation of this aspect in the speech of students.

Every field of science, old or new, is haunted by the perennial question: how can we avoid foreclosing empirical issues, and missing essential points of the situation we study, by our choice of conceptual apparatus and working distinctions? There is, of course, no statistic answer. A restless Athenian eagerness to run after "some new things" is generally counterproductive and damaging to

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

	JIHATLARI Shavkatjonova Rohatoy Shavkatjon qizi	
85.	THE ART OF STYLISTIC DEVICES IN LITERATURE <u>Samatova Zulhumor</u>	269
86.	The Language of War: Exploring the Evolution and Impact of English Military Terms Axmadjonov Abduqodir	273
87.	THE MAIN ISSUES OF COMPILING A DICTIONARY Gofurova Sarvara Madaminjonovna	275
88.	THE USE OF LEXICAL STYLISTIC DEVICES IN MARK TWIN'S WORKS Gofurova Sarvara Madaminjonovna Aigul Mambetalieva	278
89.	THE IMPORTANCE OF ARCHETYPE STUDIES IN LITERATURE Umarov Umidjon Akram o‘g‘li	282
90.	BOLAGA NOM BERISH VA UNING ETNOLINGVISTIK XUSUSIYATLARI Abdullaev Ziyodbek	286
91.	SOME FEATURES OF VERBAL AND NON-VERBAL TYPES OF COMMUNICATION Nigora Khaydarova	288
92.	NOVERBAL MULOQOTNI O‘RGANISHNING AHAMIYATI Yaqubjonova Ro‘zixon Mirkomil qizi Mirolimova Rahnamo Davronbek qizi	291
93.	AMERIKA HIKOYANAVISLIGINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI Nasridinova Sitara Utkirovna	294
94.	THE INVESTIGATION OF TERMINOLOGY AND ITS SPECIFIC FEATURES Khashimov Shokhjakhon Chang Ming	297
95.	MULTILINGUALISM AND CODE-SWITCHING: NAVIGATING LINGUISTIC DIVERSITY IN CONTEMPORARY SOCIETY Botirova Zebuniso Solijon qizi	302
96.	TILSHUNOSLIKDA KIRITMA VA KIRISHLAR TADQIQI Ibragimova Gulchehra Madaminjanovna	305
97.	ПРОБЛЕМЫ МАШИННОГО ПЕРЕВОДА ФРАЗ И ИДИОМ Исхакова Алия	309
98.	ЎЗБЕК ТИЛИ НЕКРОНИМЛАРИНИНГ НОМИНАТИВ - МОТИВАЦИОН ХУСУСИЯТЛАРИ Кахаров Шухратбек Турсунович	311
99.	FONEMA - LINGVISTIK BIRLIK SIFATIDA Ziyayev Avaz Ixtiyorovich Dilobar Azimova	313
100.	SPORT TERMINLARI ETIMOLOGIYASI VA LUG‘AT BOYLIGINI OSHIRISHDAGI O‘RNI Mingboyeva Muborakxon Nabiyevna Sagindikova Rahat Jumabayevna	315
101.	BIRIKTIRUV BOG‘LOVCHILI BOG‘LANGAN QO‘SHMA GAPLARDAGI MAZMUNYI MUNOSABATLAR Rozikova Gulbahor Zaylobidinovna	319
102.	INGLIZ TILIDAGI FRAZEOLOGIZMLARNI TARJIMA QILISH	322